

Bir Kültürel Miras Değeri Olan Antandros Antik Kenti'nin Turizm Potansiyeli

Seznur AVAN¹

Doç. Dr. Oğuzhan DÜLGAROĞLU²

ÖZET

Türkiye, kültürel mirasıyla turistleri ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan etkileyebilmektedir. Balıkesir'in Edremit ilçesinde bulunan Antandros Antik Kenti'nin eski uygarlıklara ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Bu çalışmada Antandros Antik Kenti'nin turizm potansiyeli incelenmektedir. Çalışmada Antandros Antik Kenti'nin tarihi ve arkeolojik önemi vurgulanmaktadır. Ayrıca bölgenin turizm açısından sunduğu fırsatlar değerlendirilmektedir. Öncelikle, Antandros Antik Kenti'nin tarihi ve kültürel zenginlikleri detaylı olarak ele alınmıştır. Antandros Antik Kenti'nin geçmişi, mimarisi ve buluntuları üzerinde durularak turizm potansiyeli incelenmektedir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden gözlem tekniği kullanılmıştır. Bu yöntemle Antandros Antik Kenti'nin turizm potansiyelini belirlemek için durum analizi yapılmıştır. Yapılan analiz neticesinde Roma Villası olarak da bilinen Yamaç Ev'in keşfiyle birlikte, bölgenin stratejik önemi ve geçmişte çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yaptığı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca antik kentteki hamam kültürü ve diğer medeniyetlerden korunmak için yapılmış olan sur ve duvar kalıntılarına ek olarak; Antandros'un, Adramytteion ve Troya gibi diğer antik kentlerle olan ilişkileri de tespit edilmiştir. Bu amaçla antik kentin gelişimi için Kültür ve Turizm Bakanlığı, üniversiteler ve özel sektör iş birliği yapmalı, teknoloji kullanımını desteklemelidir. Bu çalışmada elde edilen bulguların Antandros Antik Kenti'nin gelecekteki turizm stratejileri için önemli bir referans kaynağı olması hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Kültürel Miras, SWOT Analizi, Destinasyon, Antandros Antik Kenti.

Tourism Potential of Antandros Ancient City as a Cultural Heritage Value

ABSTRACT

Türkiye could influence tourists economically, socially and environmentally with its cultural heritage. Tourists could affect the destination they visit economically, socially and environmentally with the increase in cultural tourism awareness. Turkey is a rich country in terms of cultural heritage value. It is known that the Antandros Ancient City located in Edremit district of Balıkesir hosted ancient civilizations. This study examines the tourism potential of the Antandros Ancient City. The study emphasizes the historical and archaeological importance of the Antandros Ancient City. In addition, the opportunities offered by the region in terms of tourism are evaluated. Firstly, the historical and cultural richness of the Antandros Ancient City is examined. The history, architecture and findings of the Antandros Ancient City are emphasized and its tourism potential is examined. In this study, the observation technique, one of the qualitative research methods, has been used. A situation analysis has been conducted to determine the tourism potential of the Antandros Ancient City with this method. As a result of the analysis, the strategic importance of the region and the fact that it hosted various civilizations in the past have been revealed with the discovery of the Terrace House, also known as the Roman Villa. In addition to the bath culture in the ancient city and the remains of ramparts and walls built to protect it from other civilizations; Antandros's relations with other ancient cities such as Adramytteion and Troy were also identified. For this purpose, the Ministry of Culture and Tourism, universities and the private sector should cooperate and support the use of technology for the development of the ancient city. With the findings obtained in this study, it is aimed that the study will be an important reference source for the future tourism strategies of the Ancient City of Antandros.

Keywords: Cultural Heritage, SWOT Analysis, Destination, Antandros Ancient City.

¹ Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konaklama İşletmeciliği Bölümü, Yüksek Lisans Programı, ORCID: 0009-0004-8393-5174, seznuravan72@gmail.com

² Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, ORCID: 0000-0002-1992-0531, oguzhan@balikesir.edu.tr

GİRİŞ

Ülkeler, tarihi ve kültürel miraslarını koruyarak gelecek nesillere aktarmak için çaba gösterdiklerinde bu çaba ekonomik olarak da karşılığını bulabilir. Turizm sektörü, bu mirasların değerini artırarak ekonomiye katkı sağlayabilmektedir. Ayrıca halkın geçmişi anlama ve içselleştirme yetisi de böylelikle gelişebilmektedir. Bu şekilde tarihi ve kültürel değerler, turizm bakımından da önemli potansiyel olduğunu gösterir (Ulusoy Yıldırım, Kılıç ve Avcıkurt, 2020: 1692; Dülgeroğlu ve Atay, 2019: 149). Edremit Körfezi'nde stratejik bir noktada bulunan Kaletaşı Tepe'nin etrafında yer alan Antandros Antik Kenti, sadece Roma Dönemi'nde değil, birçok farklı medeniyete ve Ida Dağı'nda yaşanan mitolojik hikayelere ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Günümüzde yapılan arkeolojik kazılar da bunu göstermektedir. Antandros'un önemi birçok antik yazar tarafından vurgulanmakla birlikte, kentin tarihsel ve kültürel değeri belirtilmektedir (Polat ve Polat, 2021: 28).

Çalışmada Antandros Antik Kenti turizm potansiyeli açısından ele alınmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, kültürel mirasın doğa ile bütünleştiği Antandros Antik Kenti'nin turizm potansiyelini belirlemektir. Araştırma, MÖ. 10. yüzyıla kadar uzanan geçmişle antik tarihin önemli bir parçası olan bu alanda yapılan çalışmaların önemini vurgulamayı ve Antandros Antik Kenti'nin bölgeye katkılarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu amaca ulaşmak için SWOT analizi gerçekleştirilerek kentin turizm potansiyeli incelenmiştir. Alanyazında Antandros Antik Kenti'ne ilişkin turizm potansiyelini bu şekilde ele alan çalışma sayısının sınırlı olduğu görüldüğü için bu çalışma ile ilgili alanyazına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Destinasyon ve Turizm

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na göre destinasyon kavramı, *"Turizm hareketleri süresince ulaşılabildiği beklenen ülke, bölge ya da ulaşılabilecek yer, son varış rotası, kişilerin seyahatleri boyunca gitmeyi planladıkları ya da ulaşmak istedikleri lokasyon olarak belirlemiş yer."* olarak açıklanmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1999: 54). Türk Dil Kurumu'na göre 'destinasyon' kelimesi *"Varılacak olan yer"* anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu, 2024). Turizm etkinliklerinin düzenlendiği alanlarda sürekli olarak bulunma zorunluluğu olmadığı durumlarda, sonradan ziyaret edilen mekânlara geri dönülmelidir. "Tornus" kelimesinden türeyen ve "touring" ve "tour" kelimelerinin kökenini oluşturan bu kavram, seyahat etme ve keşfetme eylemlerini ifade eder (Usta, 2014: 1). Dünya Turizm Örgütü'ne (WTO) göre turizm, *"sürekli kalış şekline dönüşmemek ve gelir getiren hiçbir uğraşta bulunmama şartıyla kişilerin geçici süre konaklamalarından oluşan olay ve ilişkiler"* şeklinde ifade edilmiştir (Otel Satın Alma Müdürleri ve Eğitim Derneği, 2024). Turistler destinasyonları ziyaret edip evlerine geri döndüğünde destinasyonla ilgili birçok konuyu çevresiyle paylaşabilmektedir. Ayrıca beğenmeleri halinde gittikleri destinasyonu yakın çevrelerine ve arkadaşlarına önerebilmektedir.

Kültürel Miras Değerleri ve Turizm

11. yüzyılın başlarına doğru gelişmeye başlayan Anadolu Türk kültürü ve sanatı, farklı kaynaklardan etkilenmiş ve Anadolu'nun kendine özgü ve baskın kültürünü oluşturmuştur (Dülgeroğlu, 2021: 133). Bu coğrafyada yaşamış ve gelişmiş olan tüm medeniyetlerin insanlık kültürüne katkıları olduğu söylenebilir. Ancak Türkiye'de kültür turizmi açısından dünya genelinde pek çok ülkeden daha fazla değer ve çeşitliliğe sahip olmasına rağmen beklenen düzeyde ilerleme kaydedememiştir (Kızılırmak ve Kurtuldu, 2005: 104). Bu bağlamda tarihi bölgelerin keşfi, kültürel manzaraların gezi edilmesi, özel etkinliklere ve fuarlara katılma, müzeleri ziyaret etme, antik uygarlıkların izlerini sürme, dini seyahatler, yerel lezzetleri tatma

ve farklı yerel kültürleri keşfetmek amacıyla yapılan geziler, bu turizm dalının birer unsuru olarak kabul edilir (Yıldırım, 2017: 336).

Kültürel miras turizmi, turizm endüstrisinin en hızlı büyüyen alanlarından biridir. Turistler arasında uzmanlaşmaya yönelik bir artış gözlenmektedir çünkü ziyaretçiler tarih ve kültürle ilgili deneyimler aramaktadır. Tarihi ve kültürel mekanları ziyaret etmek günümüzde popüler bir turistik aktivitedir ve turistler arasında macera, kültür, tarih, arkeoloji ve yerel halkla etkileşim arayışı giderek artmaktadır (Arslan Kalay ve Yıldız, 2017: 122; Dülğaroğlu vd., 2020: 346). Miras turizminin özü, ziyaretçilerin kültürel mirası kendi geçmişleriyle ilişkilendirerek algılamalarıdır (Dülğaroğlu, 2022: 384). Yalnızca mirasa ait kalıntıların özelliklerini düşündüğümüzde, gerçekleştirilen turizm aktiviteleri, aslında tarihi turizm olarak adlandırılan bir alt dalı oluşturur (Aliagaoglu, 2004: 52).

Antandros Antik Kenti ve Tarihçesi

Balıkesir iline bağlı Edremit ilçesinin Altınoluk beldesinde yer alan antik liman şehri, Altınoluk'un batısında, yerleşim yerinden 5 kilometre uzaklıkta, İzmir-Çanakkale ana yolunun üzerinde yer almakta olup, antik yerleşim yerine kuzeydeki 400 metrelik bir ara yol ile erişilebilmektedir (Polat ve Çokoğullu, 2017: 299-300). Edremit Körfezi'nde bulunan Antandros, stratejik bir konuma sahiptir; İda Dağı'nın (Kaz Dağı) Kaletaşı Tepesi'nin zirvesine ve batı yamaçlarına kurulmuş bir Troas şehridir. Antandros'un önemi, antik yazarların birçoğunun ondan bahsetmesiyle de anlaşılır. (Polat ve Polat, 2021: 28). Antandros Antik Kenti, M.Ö. 18. yüzyıla kadar uzanan köklü bir geçmişe sahip olan önemli bir tarihi mirastır. Avrupa için stratejik bir konuma ek olarak Anadolu Yarımadası'nın geçmişine de ışık tutan bir değere sahiptir. Bu çalışmada, kentin öne çıkan unsurları arasında "Roma Villası" ve "çevresindeki antik kalıntılar" yer almaktadır (Polat ve Çokoğullu, 2017: 299-300). Antandros Antik Kenti, Ege bölgesindeki önemli antik yerleşimlerden biri olarak bilinmektedir. Bu yerleşim yerinin tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Antik kentin doğal güzellikleri, arkeolojik alanları ve kültürel etkinlikleri turist çekme potansiyeline sahiptir.

Antandros'un tarihi, M.Ö. 18. yüzyıla kadar uzanan derin geçmişini gözler önüne sererken, yapılan sınırlı kazılar, en azından M.Ö. 10. yüzyıldan MS 7. yüzyıla kadar süreklilik gösteren bir yerleşimin varlığını ortaya çıkarmaktadır. Stephanos Byzantios'un bahsettiği Kimmer istilasına karşı, Lydia Kralı Alyattes'in oğlu Kroisos'un M.Ö. 570'lerde sona erdirdiği düşünülmektedir. M.Ö. 508 civarında Pers Kralı Dareios'un komutanı Otanos tarafından alınan şehir, tıpkı Anadolu'nun diğer bölgeleri gibi, Pers egemenliğine dahil olmuştur (Polat, 2006: 266). İda Dağı'nın ormanları üzerinde hakimiyet kurması ve kıyıya yakın konumu nedeniyle defalarca el değiştiren Antandros, ara ara bağımsızlığını kazanmış bir liman kenti olmuştur. Peloponnesos Savaşı sırasında Attika-Delos Deniz Birliği'ne katılan şehir, M.Ö. 425'te 15 talent vergi ödemiş, 421'de ise bu miktarı 8 talente indirmiştir. Granikos Savaşı ile Anadolu'ya adım atan Büyük İskender'in zaferiyle Antandros özgürlüğüne kavuşmuş, Hellenistik Dönem'de Pergamon Krallığı'nın yönetimine girmiştir. Pergamon Krallığı'nın ardından Roma'nın egemenliğine giren şehir, Arap akınları sonucu MS 6-7. yüzyılda terk edilmiş ve surlarla çevrili Şahinkale'ye taşınmıştır. M.S. 9-10. yüzyıllarda zayıf bir nüfusla tekrar yerleşim başlamış, bir piskoposluk merkezi olmuştur ancak büyük olasılıkla MS 14. yüzyılda tamamen terk edilmiştir (Polat ve Polat, 2021: 29-30). Antandros Antik Kenti'ne ilişkin birden çok uygarlığın izleri günümüzde de buluntular arasında yer almaktadır.

İlgili Çalışmalar

Alanyazın incelendiğinde Antandros Antik Kenti'ne ilişkin birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir (Polat, 2012; Polat, 2013; Polat ve Polat, 2013; Kaplan vd., 2017; Polat ve Çokoğullu, 2017) Antandros'u ve İda'nın mitolojik önemine vurgu yapmıştır. Polat ve Polat (2013) çalışmalarında Antandros açısından Kaz Dağı'nın mitolojik ve kültürel önemini ve

turizmi incelemiştir. Kaplan vd. (2017) Antandros Antik Kenti'nde yer alan Roma Villası'nın cam mozaik işlerinin malzeme faktörünün incelenmesi üzerinde durulmuştur. Polat ve Çokoğullu (2017) Antandros'ta bulunan Roma Villası'nın 'portico' ve 'triclinium' mozaik döşemeleri üzerine yapılan araştırmada bu konular incelenmiştir. Antik kentler, kazı alanlarıyla öne çıkmakla birlikte, kültür turizmine önemli katkılar sağlayan önemli turistik cazibe merkezleri olarak da hatırlanmaktadır. Yılmaz (2019) Antandros Antik Kentinin, kent kimliği çerçevesinde Altınoluk Kentine görüntülenen izler araştırılmaktadır. Ulusoy Yıldırım vd. (2020) Antandros Antik Kenti'nin kültür turizmine temin edilmesi konusunda turizm paydaşlarının düşüncelerini belirlemeyi hedeflemiştir. Yazarlar yaptıkları çalışmada Antandros Antik Kenti'nin güncel durumuna ve kentin kültür turizminde daha fazla pay alması için alanyazına katkı sağlayacak turizm paydaşlarının düşüncelerini analiz etmişlerdir. Aktaş (2021) Roma seramiğinin dağılımı, tipolojisi, niteliği ve kronolojisiyle ilgili ilk değerlendirmelere ulaşmayı amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden gözlem tekniğine başvurulmuştur. Bu teknik ile Antandros Antik Kenti'nin turizm potansiyelinin belirlenebilmesi adına durum analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca antik kente ilişkin analiz yapılırken yapılan gözlem esnasında destinasyonda bulunan rehberden alınan bilgiler de dikkate alınmıştır. Bilimsel araştırma yöntemlerinden Gözlem Metodu ile ilgili olarak Voicedocs (2024)'e göre Gözlem Metodu; *“Veri toplamanın önde gelen yöntemlerinden biri gözlem yöntemidir. Bu araştırma tekniği, öncelikle nesnelere, insanlar, olaylar, davranışlar vs. hakkında doğal ortamlarda veri toplamak amacıyla nitel araştırma için kullanılır. Araştırmacılar, araştırma konusuna ilişkin ilk elden bilgi edinmek için çevrelerinde dinler, izler, notlar alır ve ayrıca video veya sesi kaydeder.”* olarak tanımlanmıştır. QuestionPro (2024)'e göre; *“Nitel gözlem, araştırmacıların insan deneyimlerinin karmaşıklık durumunu derin bir şekilde incelemesine, verileri toplamasına ve belli bir olgunun öznel durumuna ilişkin içgörü kazanmasına yönelik olarak tanıyabilen önemli bir araştırma yöntemi”* olarak tanımlanmıştır.

BULGULAR

Yapılan gözlemler sonucunda Antandros Antik Kenti'ni tarihi ve mimari açıdan öne çıkaran birçok esere rastlanılmıştır. Bu eserlerden Antandros Roma Hamamı'na ilişkin görseller Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1: Antandros Roma Hamamı

Kaynak: Şekil 1'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde yer alan Kent Suru'na ilişkin görseller Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2: Kent Suru

Kaynak: Şekil 2'ye ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Kışlık Misafir Odası'na ilişkin görseller Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3: Kışlık Misafir Odası

Kaynak: Şekil 3'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Yazlık Misafir Odası'na ilişkin görseller Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4: Yazlık Misafir Odası

Kaynak: Şekil 4'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Mozaikli Oda'ya ilişkin görseller Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5: Mozaikli Oda

Kaynak: Şekil 5'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Portiko'ya ilişkin görseller Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 6: Portiko

Kaynak: Şekil 6'ya ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Tuvalet'e ilişkin görsel Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7: Tuvalet

Kaynak: Şekil 7'ye ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villa'sında yer alan Büyük Salon'a ilişkin görsel Şekil 8'de verilmiştir.

Şekil 8: Büyük Salon

Kaynak: Şekil 8'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villa'sında yer alan Hamam (Soyunma Odası)'na ilişkin görseller Şekil 9'da verilmiştir.

Şekil 9: Hamam (Soyunma Odası)

Kaynak: Şekil 9'a ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villa'sında yer alan Hamam (Ilıklık)' a ilişkin görsel Şekil 10'da verilmiştir.

Şekil 10: Hamam (Ilıklık)

Kaynak: Şekil 10'a ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Hamam (Sıcaklık)' a ilişkin görsel Şekil 11'de verilmiştir.

Şekil 11: Hamam (Sıcaklık)

Kaynak: Şekil 11'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Hamam (Külhan)' a ilişkin görsel Şekil 12'de verilmiştir.

Şekil 12: Hamam (Külhan)

Kaynak: Şekil 12'ye ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Soğuk Su Havuzları'na ilişkin görsel Şekil 13'te verilmiştir.

Şekil 13: Soğuk Su Havuzları

Kaynak: Şekil 13'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Kanalizasyon Hattı'na ilişkin görseller Şekil 14'te verilmiştir.

Şekil 14: Kanalizasyon Hattı

Kaynak: Şekil 14'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Sokak'a ilişkin görsel Şekil 15'te verilmiştir.

Şekil 15: Sokak

Kaynak: Şekil 15'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Çalışma Ofisi'ne ilişkin görsel Şekil 16'da verilmiştir.

Şekil 16: Çalışma Ofisi

Kaynak: Şekil 16'ya ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Avlu'ya ilişkin görsel Şekil 17'da verilmiştir.

Şekil 17: Avlu

Kaynak: Şekil 17'ye ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Kuyu'ya ilişkin görsel Şekil 18'da verilmiştir.

Şekil 18: Kuyu

Kaynak: Şekil 18'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Dükkanlar'a ilişkin görsel Şekil 19'da verilmiştir.

Şekil 19: Dükkanlar

Kaynak: Şekil 19'a ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Antandros Antik Kenti'nde Roma Villası'nda yer alan Çeşme-Havuz'a ilişkin görsel Şekil 20'de verilmiştir.

Şekil 20: Çeşme-Havuz

Kaynak: Şekil 20'ye ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen gözlemler neticesinde Antandros Antik Kenti'nin turistik potansiyeline ilişkin durum (SWOT) analizi yapılmıştır. Yapılan analiz neticesinde antik kentin ortaya çıkarılan güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Antandros Antik Kenti'nin Turistik Potansiyeli Kapsamında SWOT Analizi

Güçlü Yönleri	Zayıf Yönleri
<ul style="list-style-type: none">- Doğa ile iç içe olması.- Çanakkale-İzmir çevre yoluna yakın bir konumda bulunması.- Geçmişten bugüne birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması.- Termal kaynaklara sahip olması.- Antik liman şehri olarak bilinmesi ve geçmişte tersane olarak kullanılması.- Aeneas Destanı'nın bu bölge ile bağlantısı olması.- Dünyanın ilk güzellik yarışmasının burada yapılması.- Kaletaşı Tepesi'nde kentin kurulması ile Edremit Körfezi'ne hâkim manzaraya sahip olması.- Roma Hamamı'nın kalıntılarına sahip olması.-Antik kentin içinde bulundurduğu mozaik taşlarla kendine has bir yapısının olması.- Roma Villası'nda bulunan Kışlık Oda Duvarlar'ında Antik dönemi yansıtan figürlerin yer alması.- M.S. 9-10. yüzyılda piskoposluk merkezi olarak bilinmesi.- Tarihte ilk defa sikke bastırılan bir antik kent olması.- Antik Kent Sur'una ait kalıntıların varlığı.- Roma Villası'na ait olduğu anlaşılan yedi sıralı dükkânın bulunması.	<ul style="list-style-type: none">- Antik Kent'te geçmişten bugüne kadar geniş bir alanda kalıntıların büyük bir kısmına ulaşamamış olması.- Antandros'un tanıtımının ve pazarlanmasının yeterli düzeyde yapılamaması.- Antandros'un ören yeri özelliğine sahip olmaması.- Antik kent çevresindeki arazilerin istiklak edilememesi.- Kaz Dağı'nın antik kentten daha ön planda olması.- Mitolojik hikayelerin Avrupa'da eğitim müfredatı içerisinde yer alırken, Türkiye'deki eğitim müfredatında neredeyse hiç yer almaması.

<ul style="list-style-type: none"> - Portiko, Tuvalet, Hamamlar, Soğuk Su Havuzları, Kanalizasyon Hattı, Sokak, Çalışma Ofisi, Avlu, Kuyu ve Çeşme-Havuz gibi turistik değeri yüksek alanlara sahip olması. - Aeneas Rotası'nın varlığını kanıtlayacak kalıntıların bulunması. 	
Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> - Edremit Körfezi'nde termal kaynakların varlığının yoğun olarak antik kent ve çevresinde olması. - Akdeniz iklimine hâkim olduğu için ılıman yapısıyla daha çekici bir destinasyon olması. - Kazdağı (İda Dağı) eteklerinde kurulmuş olması. - Endemik bitki türleri ve ağaçlara sahip olması. - Bölgedeki denizcilik faaliyetlerinin geçmişte gelişmekte olması. - Günümüzde kazıları hala devam ettiği için gelişime açık olması. - Edremit Körfezi'ne yakın bir konumda olması. - Antik Yunan Mitolojisi'nde yer alan önemli tanrı ve tanrıçaların antik kent ile ilişkisi. -Troia Savaşı'nda ve İlyada Destanı'nda Antandros'tan söz edilmesi. - Turistlerin antik kenti ücretsiz bir şekilde ziyaret edebilmesi sebebiyle erişiminin kolay olması. Bu özelliğiyle diğer antik kentlere kıyasla daha çok turist çekebilir. - Çanakkale-İzmir çevre yolunun kenarında konumlanması. 	<ul style="list-style-type: none"> - Efes Antik Kenti'nin varlığı. - Pergamon Antik Kenti'nin varlığı. - Adramytteion Antik Kenti'nin varlığı. - Troya Antik Kenti'nin varlığı. - Assos Antik Kenti'nin varlığı. - Marka değeri olarak bölgede yer alan diğer antik kentlerin gerisinde kalması. - Assos Antik Kenti, volkanik bir tepenin zirvesine ve yamaçlarına kurulmuştur. -Destinasyonda ikame rakip turistik ürünlerin çokluğu. -Fay hatlarına yakın bir konumda olduğu için oluşabilecek depremlerden kaynaklanan içinde bulundurduğu yapıların yıkılma riski taşınması. -Antik kente ulaşımına sağlandığı yolun bozuk olması sebebiyle turistlerin ulaşması için problem teşkil etmektedir. - Teknolojinin etkin kullanımı açısından Antik Kentin bu konuda geri kalması.

Çalışmada gözlem tekniğiyle gerçekleştirilen SWOT analiziyle birlikte Antandros Antik Kenti'nin turizm potansiyelini oluşturan güçlü yönleri, zayıf yönleri, antik kente yönelik tehdit unsurları ve antik kentin elinde bulundurduğu fırsatlar tespit edilmiştir. Yapılan gözlemler neticesinde antik kentin turistik ürün olarak güçlü yönleri; doğa ile iç içe olması, Çanakkale-İzmir çevre yoluna yakın bir konumda bulunması, geçmişten bugüne birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması, termal kaynaklara sahip olması, Antik liman şehri olarak bilinmesi ve geçmişte tersane olarak kullanılması, Aeneas Destanı'nın bu bölge ile bağlantısı olması, Dünyanın ilk güzellik yarışmasının burada yapılması, Kaletaşı Tepesi'nde kentin kurulması ile Edremit Körfezi'ne hâkim manzaraya sahip olması, Roma Hamamı'nın kalıntılarına sahip olması, antik kentin içinde bulundurduğu mozaik taşlarla kendine has bir yapısının olması, Roma Villası'nda bulunan kışlık oda duvarlarında antik dönemi yansıtan figürlerin yer alması, M.S. 9-10. yüzyılda piskoposluk merkezi olarak bilinmesi, tarihte ilk defa sikke bastırılan bir antik kent olması, antik kent suruna ait kalıntıların varlığı, Roma Villası'na ait olduğu anlaşılan yedi sıralı dükkânın bulunması, portiko, tuvalet, hamamlar, soğuk su havuzları, kanalizasyon hattı, sokak, çalışma ofisi, avlu, kuyu ve çeşme-havuz gibi turistik değeri yüksek alanlara sahip olması ve Aeneas Rotası'nın varlığını kanıtlayacak kalıntıların bulunması olarak tespit edilmiştir. Zayıf yönleri ise; antik kentte geçmişten bugüne kadar geniş bir alanda kalıntıların büyük bir kısmına ulaşılammış olması, Antandros'un tanıtımının ve pazarlanmasının yeterli düzeyde yapılamaması, Antandros'un ören yeri özelliğine sahip olmaması, antik kent çevresindeki arazilerin istimlak edilememesi, tanıtım ve pazarlama sorununa çözüm bulunulamaması, Kaz Dağı'nın antik kentten daha ön planda olması ve mitolojik hikayelerin Avrupa'da eğitim müfredatı içerisinde yer alırken, Türkiye'deki eğitim müfredatında neredeyse hiç yer almaması olarak tespit edilmiştir.

Antik kenti turistik ürün olarak öne çıkaran elinde bulundurduğu fırsatlar; Edremit Körfezi'nde termal kaynakların varlığının yoğun olarak antik kent ve çevresinde olması, Akdeniz iklimine hâkim olduğu için ılıman yapısıyla daha çekici bir destinasyon olması, Kazdağı (İda Dağı) eteklerinde kurulmuş olması, Endemik bitki türleri ve ağaçlara sahip olması, Bölgedeki denizcilik faaliyetlerinin gelişmekte oluşu, günümüzde kazıları hala devam ettiği için gelişime açık olması, Edremit Körfezi'ne yakın bir konumda olması, Antik Yunan Mitolojisi'nde yer alan önemli tanrı ve tanrıçaların antik kent ile ilişkisi, Troia Savaşı'nda ve İlyada Destanı'nda Antandros'tan söz edilmesi, turistlerin antik kenti ücretsiz bir şekilde ziyaret edebilmesi sebebiyle erişiminin kolay olması. Bu özelliğiyle diğer antik kentlere kıyasla daha çok turist çekebilir ve Çanakkale-İzmir çevre yolunun kenarında konumlanması olarak saptanmıştır. Antik kentin turistik ürün kimliğine yönelik tehdit unsurları ise; Efes Antik Kenti'nin varlığı, Pergamon Antik Kenti'nin varlığı, Adramytteion Antik Kenti'nin varlığı, Troya Antik Kenti'nin varlığı, Assos Antik Kenti'nin varlığı, marka değeri olarak bölgede yer alan diğer antik kentlerin gerisinde kalması, Assos Antik Kenti, volkanik bir tepenin zirvesine ve yamaçlarına kurulması, destinasyonda ikame rakip turistik ürünlerin çokluğu, fay hatlarına yakın bir konumda olduğu için oluşabilecek depremlerden kaynaklanan içinde bulundurduğu yapıların yıkılma riski taşıması, antik kente ulaşım sağlandığı yolun bozuk olması sebebiyle turistlerin ulaşması için problem teşkil etmektedir. Böylece teknolojinin etkin kullanımı açısından antik kentin bu konuda geri kalması olarak saptanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde yapılan kazı çalışmaları sonucunda açığa çıkarılan “Yamaç Ev” diğer adıyla “Roma Villası”, antik kentin geçmişte önemli bir yerleşim alanının bir parçası olduğunu, stratejik açıdan birçok konuda önem arz ettiğini, kentin geçmişte hamam kültürünün ve korunma ihtiyacını karşılamak adına çok fazla sur ve duvar kalıntılarının olduğu, yapısal değişimler veya restorasyon sonucunda geçmişte birden fazla medeniyete ev sahipliği yaptığını bulunan kalıntıların incelenmesi sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Bu durumda günümüzde destinasyonda bulunan kalıntıların geçmişe ışık tutması ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin antik kente bölge turizmüne önemli katkılar sağlaması amacıyla destek vermesi ile hâlen kazı çalışmaları devam etmektedir. Antik kenti turizm sektöründe önemli yapan bir diğer katkı da Adramytteion Antik Kenti ve Troya Antik Kenti'yle arasındaki ilişkidir. Bu ilişkide Aiol Medeniyeti'ne bağlı farklı kentler olup savaş ve ticaret gibi çeşitli ilişkilerin varlığından dolayı turistlerin bilgiler doğrultusunda Antandros Antik Kentini ziyaret ederek çevrede bulunan şehirlere de ekonomik ve sosyal anlamda birden fazla katkı sağladığı söylenebilmektedir.

Yapılan SWOT analizi neticesinde destinasyonun özellikleri incelendiğinde ön plana çıkanlar şu şekilde sıralanabilir; Çanakkale-İzmir arasında bir mevkide bulunması, dünyanın ilk güzellik yarışmasının Antandros'ta yapılması, antik kentin içinde bulundurduğu mozaik taşlarla kendine has bir yapısının olması ve turistlerin antik kenti ücretsiz bir şekilde ziyaret edebilmesi sebebiyle erişiminin kolay olmasıdır. Bu özelliğiyle diğer antik kentlere kıyasla daha çok turist çekebilir. Bahsi geçen bu özellikler Antandros Antik Kenti'nin turistik potansiyeline önemli derecede katkı sağlayacağı belirlenmiştir.

Antandros Antik Kenti'nin zayıf yönlerinin ve destinasyona yönelik oluşabilecek tehditlerin alt edilebilmesi için yapılabilecek öneriler şunlardır:

- Antik Kent'te geniş bir alanda bulunan kalıntıların büyük bir kısmına ulaşılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı ile üniversitelerin birlikte hareket ederek çalışmalara destek vermesinin önü açılmalıdır.
- Antandros'un tanıtımının ve pazarlanmasının yeterli düzeyde yapılması için yerel, ulusal ve uluslararası seviyede hem fiziksel hem de dijital kanallar

aracılığıyla özel sektör ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında anlaşmalar yapılarak harekete geçilmelidir.

- Antandros'un ören yeri özelliğine sahip olması için gerekli görüşmelerin kurum ve kuruluşlar aracılığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında anlaşmalar yapılarak, destinasyon bir an önce ören yeri statüsüne kavuşturulmalıdır.
- Antik kent çevresindeki arazilerin istimlak edilmesi için gerekli adımların atılmasında kurum ve kuruluşlar aracılığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında görüşmeler yapılarak ortak yolu bulmaları sağlanmalıdır.
- Kaz Dağı'nın antik kentten daha çok ön planda olması ile ilgili olarak kenti öne çıkarmak adına yol boyunca önemli noktalara yön tabelaları yerleştirilmelidir.
- Mitolojik hikayelerin Türkiye'deki eğitim müfredatında yer alması için gerekli çalışmaların Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında yapılacak olan görüşmeler sonucunda kitaplarda yer alması sağlanarak destinasyona ilişkin farkındalık artırılabilir.
- Tehditlerde yer alan antik kentlerin varlığı Antandros için tercih edilebilirlik durumunu azalttığından diğer antik kentler düzeyinde gelişmesi için önerilerde özetlenen özelliklerin neredeyse hepsi uygulanabildiğinde bu durumun ortadan kalkması mümkündür. Marka değeri olarak bölgede yer alan diğer antik kentlerin gerisinde kaldığı için marka değeri oluşturabilmek adına ilgili kurum ve kuruluşların bir araya gelerek ortak noktada buluşup zaman kaybetmeden bu değeri ulusal ve uluslararası anlamda tanıtımı yapılmalıdır.
- Antik kente ulaşım sağlanan yolun düzenlenerek yeniden yapılabilir.
- Teknolojinin etkin kullanımı açısından antik kentin bu konuda geri kalmasının önüne geçmek için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın veya Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ile yapılacak olan iş birliğiyle destek alınabilir.

Tüm bu öneriler dikkate alındığında ve uygulandığında Antandros Antik Kenti'nin ve çevresinde yer alan destinasyonların kalkınması açısından olumlu etkiler görülebilir.

KAYNAKÇA

Aliağaoğlu, A. (2004). Sosyo-kültürel miras turizmi ve Türkiye’den örnekler. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(2), 50-64.

Aktaş, R. (2021). Antandros sur sektöründe ele geçen bir grup roma dönemi seramiğinin tipolojik incelemesi. *TÜBA-AR Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi*, (28), 11-38.

Arslan Kalay, H. ve Yıldız, S. (2017). Akdamar anıt müzesi’nin (kilisesi) tarihsel süreçleri ve kültürel miras turizmi açısından önemi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1): 121-136.

Dülgeroğlu, O. (2021). Uluslararası Troia Festivali’nin marka kişiliği: Sosyal medya destekli bir çalışma. *Journal of Global Tourism And Technology Research*, 2(2), 131-139.

Dülgeroğlu, O. (2022). Bir kültürel miras değeri olan Göbeklitepe Ören Yeri’nin marka kişiliği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 381-391.

Dülgeroğlu O., & Atay, L. (2019). Troya Ören Yeri’nin destinasyon kişiliği. *Gastroia: Journal of Gastronomy And Travel Research*, 3(1), 147-161.

Dülgeroğlu, O., Mercan, Ş. O., Barboroz, M., & Avcıkurt, C. (2020). Turistlerin sağlıklı beslenme ve diyet danışmanlığı hizmeti alma motivasyonu ile gerçekleştirdikleri turizm hareketlerinde çekici ve itici faktörler: Sosyal medya destekli bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(2), 342-357.

Kızılırmak, İ., & Kurtuldu, H. (2005). Kültürel turizmin önemi ve tüketici tercihlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 100-120.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (1999). Turizm Terimler Sözlüğü. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Otel Satın Alma Müdürleri ve Eğitim Derneği. (2024). *Turizm Nedir?* <https://www.osmed.com.tr/turizm-nedir/> (Erişim: 27.03.2024).

Polat, G. (2006). Antandros, *Kazdağları II. ulusal sempozyumu uluslararası katılımı*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 22-25 Haziran 2006, Çanakkale, Türkiye.

Polat, Y., & Polat, G. (2021). Antandros antik kenti. *İzmir Araştırmaları Dergisi*, (15), 27-47.

Polat, Y. & Çokoğullu, S. (2017). The mosaics of roman house in antandros, *Journal of Mosaic Research*, (10), 299-310.

Türk Dil Kurumu. (2024). *Destinasyon*. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim: 27.03.2024).

Usta, Ö. (2014). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Ulusoy Yıldırım, H., Kılıç, S. N., & Avcıkurt, C. (2020). Antandros antik kenti’nin kültür turizmine kazandırılması: Nitel bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 1689-1706.

Voicedocs, (2024). *Veri Toplamının Gözlem Yöntemi*. <https://voicedocs.com/tr/blog/veri-toplam%C4%B1n-g%C3%B6zlem-y%C3%B6ntemi> (Erişim: 05.04.2024)

Yıldırım, M. (2017). Kültürel turizm ve kültürel mirası koruma: Diyarbakır Hasan paşa hanı örneği, *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 8(2), 335-344.

Yılmaz, O. K., (2019, Haziran 20-22). Kent kimliği bağlamında Antandros antik kenti'nin Altınoluk'a yansıyan izleri, *1. İstanbul Uluslararası Cođrafya Kongresi*, İstanbul, Türkiye

QuestionPro, (2024). *Nitel Gözlem*. <https://www.questionpro.com/blog/tr/nitel-gozlem/> (Erişim: 05.04.2024).